เถาวัลย์เปรียง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Derris scandens* (Roxb.) Benth.

วงศ์ Leguminosae-Papilionoideae

ชื่ออื่นๆ เครือเขาหนัง, เถาตาปลา, เครือตาปลา, ย่านเหมาะ, พานไสน, เครือตับปลา

ไม้เลื้อย เนื้อแข็ง เถาสีน้ำตาลเข้มมีจุดสีขาว ใบประกอบ แบบขนนกชั้นเดียว เรียงสลับ ใบย่อยสีเขียวเข้ม ผิวเกลี้ยง เส้นใบร่างแห ปลายแหลมเป็นติ่ง ขอบเรียบ ก้านใบย่อยสั้น รูปหอกกลับแกมวงรี ดอก ออกเป็นช่อแบบกระจะ ช่อยาว ดอกย่อย มีกลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เรียงตัวแบบดอกถั่ว (papilionaceous form) ผลเป็นฝักแบน

ส่วนที่ใช้ เถา อายุ 3 ปี

สรรพคุณ บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ใช้ได้โดยวิธีรับประทานในรูปผงสมุนไพร หรือ สารสกัด และสามารถใช้ภายนอก ในรูปแบบ ครีม ทา นวด

ขนาดและปริมาณที่ใช้

บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ ผงจากเถาของเถาวัลย์เปรียง รับประทานครั้งละ 500 – 1000 มก. วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที

บรรเทาอาการปวดหลังส่วนล่าง และอาการปวดจากข้อเข่าเสื่อม สารสกัดจากเถาด้วยเอทานอล 50% รับประทานครั้งละ 400 มก. วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารทันที

[1]**ข้อห้ามใช้** ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์

ข้อควรระวัง - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก เนื่องจากเถาวัลย์เปรียงออกฤทธิ์คล้ายยาแก้ปวดกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs: NSAIDs)

- อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร

ข้อมูลเพิ่มเติม สารสำคัญ ที่แสดงฤทธิ์ต้านการอักเสบในเถาวัลย์เปรียง เป็นสารกลุ่ม isoflavonoids ได้แก่, 7- O-alpha-rhamno(1-->6)-beta-glucosyl genistein, isoprenyl derivatives 3'-gamma,gamma-dimethylallylweighteone และ scandenin [2]

การศึกษาทางคลินิก พบว่าสารสกัดเถาวัลย์เปรียงขนาด 800 มก./วัน รับประทานนาน 4 สัปดาห์ เปรียบเทียบกับยา naproxen ขนาด 500 มก./วัน มีประสิทธิภาพในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมไม่แตกต่างกัน และในกลุ่มที่ได้รับยา naproxen พบอาการระคายเคืองกระเพาะอาหารมากกว่ากลุ่มที่ได้รับเถาวัลย์เปรียง[3]

การศึกษา meta-analysis แสดงว่าประสิทธิภาพในการลดปวดของเถาวัลย์เปรียงไม่แตกต่างจากยาในกลุ่ม NSAIDs และ มีความปลอดภัยพอกัน กล่าวคือ พบผลข้างเคียง ระคายเคืองกระเพาะอาหารได้ทั้ง 2 กลุ่ม[4]

การศึกษาพิษวิทยา ให้สารสกัด 50% เอทานอลจากเถาวัลย์เปรียงกับหนูโดยจะได้รับขนาด 6, 60 และ 600 มก./กก. น้ำหนักตัว/วัน ซึ่งจะเทียบเท่ากับ 1, 10 และ 100 เท่าของขนาดการรักษาที่ใช้ในคนตามลำดับ พบว่าไม่เกิดพิษในหนู[5]

สารสกัดจากเถาวัลย์ปรียง มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของ CYP 2E1 สัมพันธ์กับความเข้มข้นของสารสกัด โดยมีค่า IC_{50} เท่ากับ 321.22 ไมโครกรัมต่อ มิลลิลิตร[6]

การวิจัยเถาวัลย์เปรียง สูตรผสม ระหว่าง เถาวัลย์เปรียง ไพล ขันทองพยาบาท และ มะดูก โดยน้ำหนักของไพลเป็น 2 เท่าของตัวยาอื่น พบว่าสารสกัดด้วยเอทานอล 95% มีฤทธิ์ต้านการอักเสบดีกว่า การสกัดด้วย เอทานอล 50%[7]

เอกสารอ้างอิง

---

[1] ประกาศ บัญชียาสมุนไพร แนบท้ายบัญชียาหลักแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข 2560

[2] Pisamai Laupattarakasem Peter Houghton, J Robin S Hoult. Anti-Inflammatory Isoflavonoids from the Stems of Derris scandens. Planta Medica 70(6):496-501

[3] . Kuptniratsaikul V, Pinthong T, Bunjob M, Thanakhumtorn S, Chinswangwatanakul P, Thamlikitkul V. Efficacy and Safety of *Derris scandens* Benth Extracts in Patients with Knee Osteoarthritis. The Journal of Alternative and Complementary Medicine. 2011;17(2):147-153.

[4] Puttarak P, Sawangjit R, Chaiyakunapruk N. Efficacy and safety of *Derris scandens* (Roxb.) Benth. for musculoskeletal pain treatment: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. Journal of Ethnopharmacology. 2016; 194:316-323.

[5] Chavalittumrong P, Chivapa S, Chuthaputti A, Rattanajarasroj S, Punyamong S. Chronic toxicity study of crude extract of *Derris scandens* Benth. Songklanakarin Journal of Science and Technology. 1999;21(4):425-433.

[6] ทัศนีย์ ปัญจานนท์ ฤทธิ์ยับยั้งของสารสกัดจากเถาวัลย์เปรียงต่อเอนไซม์ไซโตโครมพี 450 ไอโซฟอร์ม 2อี1- อะนิลีน-4-ไฮดรอกซีเลสในหลอดทดลอง. วารสารพิษวิทยาไทย 2561 ; 33(1) : 9-20

[7] Orapan Ayameang , Ruchilak Rattarom , Catheleeya Mekjaruskul, Wanida Caichompoo. Anti-Inflammatory activity and quantitative analysis of major compounds of the mxtures of *Derris scandens* (DZSS) Formula. Pharmacogn J. 2020; 12(4): 828-834.